

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของการศึกษา

ในภาวะการถดถอยปัจจุบันสถาบันการเงินประเภทต่าง ๆ ควรจะต้องเพิ่มบทบาทและขยายตัวเพื่อรองรับภาวะเศรษฐกิจ เนื่องจากเศรษฐกิจและธุรกิจของประเทศขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว อันมีผลทำให้ความต้องการเงินทุนจำนวนมากเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว การพัฒนาตลาดการเงิน (Financial Market) เพื่อสนองความต้องการเงินทุนของธุรกิจจึงมีความจำเป็นมากขึ้น

ตลาดเงิน (Money Market) และตลาดทุน (Capital Market) ต่างก็มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เมื่อสถาบันการเงินทั้งหลายระดมเงินจากลูกค้า ประชาชน และธุรกิจที่เข้ามาฝากทั้งในรูปของเงินฝากและขยายตัวสัญญาใช้เงิน สถาบันการเงินก็จะนำเงินส่วนหนึ่งไปแสวงหาผลประโยชน์ในรูปของการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งการลงทุนในหลักทรัพย์ ฉะนั้นการศึกษาถึงบทบาทการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใด และมีหรือจะมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมตลาดทุนตามโครงการพัฒนาตลาดทุนที่ได้ระบุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจริงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาจึงน่าจะเป็นสิ่งที่น่าสนใจ และนอกจากนี้จากการศึกษาดังกล่าวจะทำให้ทราบถึงปัญหา ข้อบกพร่อง และข้อจำกัดต่าง ๆ เพื่อประกอบการพิจารณาหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขนโยบายและการปฏิบัติทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถาบันการเงิน การพัฒนาตลาดทุน และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

จุดมุ่งหมายในการศึกษาในด้านการลงทุนในหลักทรัพย์ภาคเอกชนของสถาบันการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงลักษณะการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2521 - 2524

2. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงบทบาทการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินในด้านผลกระทบต่อตลาดทุน
3. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงิน
4. เพื่อศึกษาให้ทราบถึงข้อมูลที่จะนำมาใช้ประกอบการพิจารณา รวมทั้งข้อเสนอแนะแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาตลาดทุนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เป็นส่วนรวม

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในที่นี้จะจำกัดเฉพาะสถาบันการเงินที่มีบทบาทในการลงทุนในหลักทรัพย์ ในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น

1. สถาบันการเงินที่จะทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงนโยบายการลงทุนในหลักทรัพย์โดยการสัมภาษณ์ ได้แก่

- 1.1 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
- 1.2 ธนาคารกสิกรไทย จำกัด
- 1.3 ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
- 1.4 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
- 1.5 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด
- 1.6 บริษัทไทยค้าหลักทรัพย์ จำกัด
- 1.7 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ภัทรธนกิจ จำกัด
- 1.8 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์สินเอเซีย จำกัด
- 1.9 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์บุคคลภัย จำกัด
- 1.10 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนสาร จำกัด
- 1.11 สมาคมประกันชีวิต
- 1.12 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด
- 1.13 กองทุนพัฒนาตลาดทุน

2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ได้จากธนาคารแห่งประเทศไทย และบริษัท
สมาชิกตลาดหลักทรัพย์ทั้ง 30 บริษัท

3. ช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะเริ่มตั้งแต่ปี 2521 - 2524 ทั้งนี้เพราะ
การเก็บข้อมูลในอดีต (ปี 2518 - 2520) เป็นการเก็บตัวเลขที่ไม่เหมือนกับในปัจจุบัน

วิธีการค้นคว้าและศึกษา

การศึกษาข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนได้แบ่งขั้นตอนการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ จากสถาบันการเงินได้แก่
ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันชีวิต เป็นต้น
2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจากหนังสือ เอกสาร วารสาร ทั้งห้อง
สมุดของมหาวิทยาลัย ห้องสมุดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และธนาคารแห่งประเทศไทย
3. รวบรวมและประมวลข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ย่างต้น
4. วิเคราะห์และตีความข้อมูล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้เขียนคาดว่าจะก่อให้เกิด ประโยชน์ดังนี้ คือ

1. เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบันการเงินในอดีต ปัจจุบัน
และอนาคต
2. เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบัน
การเงิน ตลอดจนข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ
การพัฒนาตลาดทุนและเศรษฐกิจโดยรวม
3. เพื่อพิจารณา เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการลงทุนในหลักทรัพย์ของสถาบัน-
การเงินในอนาคตให้ดีขึ้น
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานของรัฐในการควบคุมหรือส่งเสริมการลงทุนในหลัก-
ทรัพย์ของสถาบันการเงิน เพื่อก่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นผลดีแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

คำนิยามที่ใช้ในการศึกษา

โดยทั่ว ๆ ไปสถาบันการเงิน หมายถึง

1. ธนาคารแห่งประเทศไทย
2. ธนาคารพาณิชย์
3. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
4. ธนาคารออมสิน
5. ธนาคารอาคารสงเคราะห์
6. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
7. บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์
8. บริษัทเครดิตฟองซิเอร์
9. บริษัทประกันภัย
10. ไร่รับจำนำ
11. บริษัทกองทุนรวม จำกัด
12. สหกรณ์ออมทรัพย์

แต่ในที่นี้สถาบันการเงินจะหมายถึงสถาบันการเงินที่มีบทบาทในการลงทุนในหลักทรัพย์ใน

ตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น ได้แก่

1. ธนาคารพาณิชย์
2. บริษัท เงินทุนหลักทรัพย์
3. บริษัทประกันชีวิต
4. บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
5. บริษัทกองทุนรวม จำกัด

และ กองทุนพัฒนาตลาดทุน

หลักทรัพย์ หมายถึง หุ้น หุ้นกู้ พันธบัตร หรือตราสารอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในราชกิจจานุเบกษา

หลักทรัพย์จดทะเบียน หมายถึงหลักทรัพย์ที่ได้จดทะเบียนไว้กับตลาดหลักทรัพย์โดยมีลักษณะดังนี้¹

1. เป็นหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ์ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ์ หรือหุ้นกู้ ที่ออกโดยบริษัทจำกัด บริษัทมหาชน จำกัด รัฐวิสาหกิจ หรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้น รวมถึงพันธบัตรรัฐบาล หรือพันธบัตรที่ออกโดยองค์การรัฐบาล รัฐวิสาหกิจหรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้ง และตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุน
2. เป็นหลักทรัพย์ที่ระบุชื่อผู้ถือ
3. มูลค่าที่ตราไว้สำหรับหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ์ ไม่เกินหุ้นละ 100 บาท ยกเว้นหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด หรือหุ้นของนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ส่วนหุ้นกู้ที่ออกโดยบริษัทและบริษัทมหาชนจำกัด ต้องมีมูลค่าที่ตราไว้ไม่ต่ำกว่าหุ้นละ 100 บาท หรือต้องไม่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนด สำหรับหุ้นกู้บางประเภทหรือหุ้นกู้ที่ออกจำหน่ายก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ และหน่วยลงทุนให้มีมูลค่าที่ตราไว้ไม่เกินหน่วยละ 100 บาท
4. ไม่มีข้อจำกัดในการโอนหลักทรัพย์ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายหรือข้อกำหนดอื่น ซึ่งคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้ความเห็นชอบ ซึ่งต่อมาตลาดหลักทรัพย์ได้ออกประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องการให้ความเห็นชอบ เกี่ยวกับการมีข้อจำกัดในการโอนหุ้นของบริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทรับอนุญาต ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2524 ว่าบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด รัฐวิสาหกิจ นิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น หรือโครงการจัดการลงทุนสามารถมีข้อจำกัดในการโอนหุ้นได้ถ้าเป็นการปฏิบัติให้มีคุณสมบัติตามกฎหมายหรือข้อกำหนดต่อไป
 - 4.1 พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521
 - 4.2 พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505
 - 4.3 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

¹ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดหุ้นในประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร : บริษัทโคเน็กซ์จำกัด, 2524), หน้า 35-36.

- 4.4 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281
- 4.5 พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2510
- 4.6 พระราชบัญญัติ ประกันชีวิต พ.ศ. 2510
- 4.7 พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520
- 4.8 ประมวลกฎหมายที่ดิน
- 4.9 กฎหมายหรือข้อกำหนดอื่นใดที่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเห็นชอบ
ทั้งนี้ต้องระบุข้อกำหนดในการโอนหุ้นดังกล่าวไว้ในข้อบังคับของบริษัทโดยชัดแจ้งด้วย

5. กรณีของหุ้นบุริมสิทธิ์ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ์ และหุ้นกู้ จะต้องออกโดยบริษัทจดทะเบียน กล่าวคือ บริษัท จำกัด บริษัทมหาชนจำกัด รัฐวิสาหกิจ หรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น จะต้องนำหุ้นสามัญมาจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ก่อน แล้วจึงจะสามารถนำหลักทรัพย์ประเภทอื่นมาจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ต่อไปได้

6. กรณีของหุ้นบุริมสิทธิ์ต้องเป็นบุริมสิทธิ์เฉพาะในเงินปันผลและ/หรือใน ส่วนแบ่งสินทรัพย์เมื่อบริษัทจดทะเบียน เลิกกิจการ

7. กรณีของหุ้นกู้จะต้องมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท มีผู้ถือหุ้นกู้ถือหุ้นไม่ต่ำกว่าหนึ่ง-หน่วยการซื้อขาย จำนวนไม่น้อยกว่า 150 รายและต้องมีกำหนดการไถ่คืนหุ้นกู้ไม่น้อยกว่า 3 ปี นับแต่วันที่หุ้นกู้เริ่มได้รับอนุมัติให้เป็นหลักทรัพย์จดทะเบียน

หลักทรัพย์รับอนุญาต หมายถึงหลักทรัพย์ซึ่งมิใช่หลักทรัพย์จดทะเบียน แต่หลักทรัพย์อนุญาตให้ซื้อหรือขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ โดยมีลักษณะดังนี้¹

1. เป็นหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ์ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ์ หรือหุ้นกู้ที่ออกโดยบริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด รัฐวิสาหกิจ หรือนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น
2. เป็นหลักทรัพย์ที่ระบุชื่อผู้ถือ
3. มีมูลค่าตราไว้สำหรับหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ์ไม่เกินหุ้นละ 100 บาท ยกเว้นหุ้นของบริษัทมหาชนจำกัด หรือหุ้นของนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น ส่วนหุ้นกู้ต้องมีมูลค่าที่ตราไว้ไม่ต่ำกว่าหุ้น

¹ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ตลาดหุ้นในประเทศไทย หน้า 38-39.

ละ 100 บาท หรือต้องไม่ต่ำกว่าที่กฎหมายกำหนดสำหรับหุ้นกู้บางประเภท หรือหุ้นกู้ที่ออกจำหน่ายก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ

4. ไม่มีข้อกำหนดในการโอนหลักทรัพย์ เว้นแต่ในกรณีจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย เช่นเดียวกับหลักทรัพย์จดทะเบียนในข้อ 4.

5. กรณีของหุ้นบุริมสิทธิ์ ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นสามัญ หรือหุ้นบุริมสิทธิ์ และหุ้นกู้ จะต้องออกโดยบริษัทรับอนุญาต

สำหรับหุ้นกู้ที่ไม่ได้ออกโดยบริษัทรับอนุญาตจะยื่นขอเป็นหลักทรัพย์รับอนุญาตก็ได้ แต่จะต้องมีราคาทรัพย์สิน หรือบริษัทเงินทุนซึ่งตลาดหลักทรัพย์เห็นชอบค่าประกันเงินต้น และดอกเบี้ยเต็มจำนวนโดยปราศจากเงื่อนไข

6. กรณีของหุ้นบุริมสิทธิ์ ต้องเป็นบุริมสิทธิ์เฉพาะในเงินปันผลและ/หรือในลํ้าแบ่งปันทุนเมื่อบริษัทเลิกกิจการ

7. กรณีของหุ้นกู้ จะต้องมิจำนวนไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท มีผู้ถือหุ้นกู้ที่ถือหุ้นไม่ต่ำกว่าหนึ่งหน่วยการซื้อขาย จำนวนไม่น้อยกว่า 150 ราย และต้องมีกำหนด การไถ่คืนหุ้นกู้ไม่น้อยกว่า 3 ปี นับแต่วันที่หุ้นกู้นั้นได้รับเป็นหลักทรัพย์รับอนุญาต

บริษัทจดทะเบียน หมายถึงบริษัทจำกัดซึ่งได้จดทะเบียนหลักทรัพย์ของตนเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ โดยมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ ดังนี้¹

1. มีทุนจดทะเบียนเฉพาะหุ้นสามัญไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท และเป็นทุนที่ชำระเต็มมูลค่าแล้วทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหุ้นสามัญ หรือบุริมสิทธิ์ นอกจากนั้นทุนดังกล่าวจะต้องชำระเป็นเงินอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของทุนจดทะเบียน อีกร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียนจะชำระด้วยแรงงานหรือสินทรัพย์ประเภทใด ๆ ก็ได้

2. การกระจายการถือหุ้น ต้องมีผู้ถือหุ้นรายย่อยที่ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 0.5 ของทุนจดทะเบียน และไม่ต่ำกว่า 1 หน่วยการซื้อขายเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 300 ราย และถือหุ้นรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของทุนจดทะเบียน โดยหน่วยการซื้อขายให้เป็นไปตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด

¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 37-38 .

3. ต้องสามารถแสดงได้ว่า มีฐานะการเงินมั่นคง และมีผลการดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาเป็นผลดีตามสภาพและประเภทแห่งธุรกิจ

4. มีการประกอบธุรกิจหลักที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
 หนึ่ง โครงการจัดการลงทุนที่จะยื่นขอได้รับตราสาร หรือหลักฐานแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุน หรือที่เรียกว่า "หน่วยลงทุน" นั้นเป็นหลักทรัพย์จดทะเบียนได้ โครงการจัดการลงทุนต้องมีคุณสมบัติดังนี้ คือ

1. มูลค่าของโครงการจัดการลงทุนต้องไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท
2. ผู้ถือหน่วยลงทุนมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 ราย
3. ผู้ถือหน่วยลงทุนแต่ละราย จะต้องถือไม่เกินร้อยละ 5 ของมูลค่าโครงการจัดการลงทุนทั้งสิ้น แต่คุณสมบัติในข้อนี้อาจผ่อนผันได้โดยต้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์กำหนด

บริษัทรับอนุญาต หมายถึง บริษัทจำกัดซึ่งหลักทรัพย์ของตนได้รับอนุญาตเป็นหลักทรัพย์รับอนุญาตในตลาดหลักทรัพย์ โดยมีคุณสมบัติของตลาดหลักทรัพย์ดังนี้¹

1. มีทุนจดทะเบียนเฉพาะหุ้นสามัญไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท และเป็นหุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้วทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็หุ้นสามัญหรือหุ้นบุริมสิทธิ นอกจากนั้นหุ้นดังกล่าวจะต้องชำระเป็นต้วเงินอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ของทุนจดทะเบียน อีกร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียนจะชำระด้วยแรงงานหรือสินทรัพย์ประเภทใด ๆ ก็ได้
2. การกระจายการถือหุ้น ต้องมีผู้ถือหุ้นรายย่อยไม่เกินร้อยละ 0.5 ของทุนจดทะเบียนและไม่ต่ำกว่า 1 หน่วยการซื้อขาย เป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 200 ราย และถือหุ้นรวมกันไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียน โดยหน่วยการซื้อขายให้เป็นไปตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนด
3. ต้องสามารถแสดงได้ว่ามีฐานะการเงินมั่นคง และมีผลการดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาเป็นผลดีตามสภาพและประเภทแห่งธุรกิจ
4. มีการประกอบธุรกิจหลักที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

¹ เรื่องเดียวกัน หน้า 39 .